

DREPTĂȚEA

Apare în fie-care zi de lucru la amiazi.

Prețul 10 fl. pe an (pentru străinătate 37 frci.) — Numeri
singuratici 5 cr. — Taxa de inserțiune: 1 cm. □ 1 cr.,
plus 30 cr. timbru.

Redactor responsabil: **Dr. George Candra.**

Redacțiunea și Administrațiunea: Timișoara, cetate
trada Zápolyz (Temesvár, Festung, Zápolygasse,) Nr. 41
Telefon (linia de stat Viena, Budapesta, Arad) Nr. 4.

Scrisori din Viena.

—, 27 August n.

(Badeni premier. — Cabinetul Badeni. — Cercurile electorale din Galiția și nobilimea parlamentară. — Mandatul deputatului Rainer. — Despre alegerile comunale din Viena. — Liechtenstein și Lueger. — Majestatea Sa la Budweiss.)

Cu curiositate și nu fără cauză sunt încordate atențiunile tuturor asupra iminentei formări a noului cabinet *Badeni*, despre ai cărui membri până acum numai suposițiuni circulează.

Audiența locoșitorului Galiției la *Ischl*, unde denumirea acestuia de ministru-president s'a amânat până după terminarea manevrelor, este ați punctul de pornire al feliturilor combinațiuni ce se fac atât cu privire la devisa și spiritul în care succesorul principelui *Windischgrätz* va administra acest oficiu al său, cât și cu privire la factorii pe cari crede că se va rădîmă. Cu toate declarațiile officioaselor, cu toate că contele *Badeni* nu se cugetă la inaugurarea unui guvern parlamentar, acesta va fi silit a se declară sau pentru partidul stîngei germane unite sau pentru al antisemiților și al cehilor tineri, fiind-că o scisiune a celui dintăiu și căștigarea elementelor conservative ale acestuia în scopul unei coalițiuni parlamentare s'ar dovedi de nerealisabilă. Acel motiv care s'a adus pe baza dorinței de a se amână formarea cabinetului, spre a pute conduce apropiatele alegeri pentru dieta provincială din *Galiția*, ce ar fi ca o *probă generală* pentru proximele alegeri parlamentare în aceasta provincie, e foarte de înțeles, considerând viile mișcări electorale îndreptate contra dominanței monopolistice ale taberei polone, nu numai din partea ruștenilor ci chiar și din partea unor cercuri provinciale ale elementului polon. Cercul electoral din *Lemberg* s'a hotărît de a nu fi reprezentat în comitetul central de alegere, care până aici într'un despotic mod dispunea cu mandatele de deputați, și în *Stanislaw* s'a întemplat tot așa. Tot astfel au decis și mai multe cercuri electorale din provinciă de a se emancipă de comitetul central, și în modul acesta dominanța parlamentară a nobilimei va primi în *Galiția* o crâncenă lovitură. Se înțelege că și stînga germană unită are a se luptă cu o opozițiune crescîndă, ce este alimentată din partea național-germanilor. Deputatul din *Klagenturt*, *Rainer*, a fost silit să îndure din partea alegătorilor săi un vot de discredere pentru-că a votat contra budgetului, și e de prevădut, că la noua alegere național-germanii o să iee acest mandat din mâna liberalilor. Prin aceea însă nici de cum nu se poate dice, că și toate celelalte mandate devenite vacante va trebui să le peardă acest partid, pre cum o crede aceasta partidul contrariu. Contele *Badeni* pare a fi pe deplin aplecat a cedă contelei *Kielmanssegg* conducerea alegerilor comunale din Viena. Lupta cu ocaziunea acestora promite a fi foarte intensivă. Până acum nu poate trece o zi fără una sau chiar și mai multe adunări electorale de ale antisemiților sau de ale liberalilor. Domnirea asupra orașului Viena este un trofeu foarte costisitoriu. Deocamdată mai animate sunt agitațiunile antisemite, însă și liberalii s'au trezit din letargia lor de până acum, și se pare că

întru apărarea pozițiunei lor de până acum au de scop a desvoltă o mare energie. Într'acestea însă se formează ici-colo și grupuri de alegători cari nu se separează după partide politice, ci prepuindu-și interese economice și de clasă, imputînd partidelor, contra căror hotărîți sunt a se luptă, că nu și-au ținut cuvîntul dat de a prestă servicii în favorul industriașilor mici. Dacă această fracțiune a partidelor va aduce foloase ori ba, încă nu se poate prevedea. Faptul însă e, că principele *Lichtenstein* și *Lueger* întimpină în cercurile aderenților lor de până acuma o contrarietate tot mai mare. Ziua de alegere încă nu e ficsată, sigur însă e, că cele patru sau cinci săptămăni câte mai au să urmeze vor produce o febrilă agitare în locuitorii capitalei. Reușita alegerilor la toată întemplanare mult va depinde de la ținuta contelei *Kielmanssegg*, care nu aspirează la nici un portofoliu și este hotărît de se reîntoarce la postul său de locoșitoriu al Austriei de jos. Se pare de tot eclusă eventualitatea, ca acesta să fie aplicat la o recomandare a lui *Lueger* de primariu al Vienei. O învingere a antisemiților ar ave nu numai urmarea aceasta, ci ar sgudu și majoritatea liberală din dieta provincială a Austriei de jos. De altă parte și contele *Badeni* are să se aștepte la o opoziție vehementă din partea feudalilor bohemii, cari sunt jaluși de prescurtarea drepturilor lor tradiționale în conducerea statului și vîd cu ochi rîi cum pe contul lor crește influința polonă. Lumea cehă nu știe ce feliu de poziție are să iee față de nou înființîndul cabinet, deocamdată însă nu are mari speranțe că cestiunea bohemă se va tranjă așa după cum ei doresc. În decursul unei viitoare toate aceste cestiuni rămân pendente, fiind-că Majestatea Sa petrece în *Budweiss*, unde are să se deschidă seria manevrelor în anul acesta. Tot de aci de la marginile imperiului său are să treacă în Germania, unde va ave să fie oaspele puternicului său aliat, *Vilhelm* al II-lea.

Adunarea „Asociațiunei Transilvane“.

(Raport special al „Dreptăței“.)

Blașiu, 26 August n.

II.

Când scriu aceste șire Blașiu are aspect sîrbătoresc. Mulțime de oaspeți distinși se preumblă pe stradele lui modeste. O ploaie, care s'a revărsat pe la 5 oare preste Blașiu, a făcut să dispară pulberea și căldura cea mare, schimbându-o într'o plăcută răcoare. Eată raportul zilei de ați :

(*Sosirea Metropolitului.*) De dimineață ca o bună vestire a trecut din gură în gură știrea, că Metropolitul a sosit.

Telegrama de eri a preșis deci corect, căci într'adevăr trenul accelerat, care sosește pe la 9 oare a. m. în Blașiu, a adus și pe cel mai dorit al Blașiuului, pe Metropolitul *Mihályi*.

La gară Escelența Sa a fost întimpinat de secretariul metropolitan *Dr. Aug. Bunea*. Când trăsura cea cu patru cai trecea prin piață către reședință, un cutremur fin de bucurie trecea prin inimile tuturor.

(*Probe generale.*) La 9 oare s'au ținut earăși probe de concert pentru piesa „*Mănăstirea de Argeș*“, care pare că ar formă singur concertul. Și nici n'ar fi stricat să rămână singură aceasta piesă la program;

pentru-că ea cuprinde o mulțime de variațiuni de artă, arată un talent de compositor — și durează foarte lung. Cel puțin 2 oare va țină esecutarea ei. Probele de altcum tot mai mult ne asigură de un succes splendid.

Sosirea comitetului.

Ați la 12 oare a sosit comitetul central din Sibiiu. Întru întimpinarea comitetului a eșit la gară: președintele Asociațiunei dl *I. M. Moldovan*, *Ioan German*, prof., președintele despărțemîntului, *Aurel C. Domșa*, secretariul desp., *Dr. Aug. Bunea*, *Ioan Fodor*, *Nicolae Pop*, *Aron Deac* și alți membri ai comitetului arangiatoriu.

Comitetul central din Sibiiu a sosit mai întreg, și anume: *Dr. Ilarion Pușcariu*, vice-președintele Asociațiunei, apoi membrii: *Partenie Cosma*, *Ioan Papiu*, *Leontin Simonescu*, *Iosif St. Șuluf*, *Zaharie Boiu*, *Dr. Cornel Diaconovich*, *Dr. V. Bologa*, *Nicolae Togan*, *Onoriu Tilea* și alții.

Di *Ioan German* a salutat comitetul în scurte dar' potrivite cuvinte, accentuând importanța „Asociațiunei“ și legătura ce este întră ea și Blașiu, acest vechiu focular de cultură românească.

În numele comitetului a răspuns dl *I. Pușcariu* mulțămînd pentru întimpinarea ce s'a făcut comitetului. Gara eră împopulată de romăni, cari au salută cu „să trăească“ pe membrii comitetului. De altcum gendarmeria încă n'a lipsit; ea și-a trimis șapte soldați la întimpinarea comitetului.

Membrii comitetului ocupănd trăsurile, ce erau anume dispuse, au plecat în oraș, avînd în frunte eleganta trăsură cu patru cai, trimisă de metropolitul. Ajunși în oraș și împărțiți pe la quartire, îndată s'au întrunit toți membrii la masa dată în onoarea lor în casa Rsslui canonic *I. M. Moldovan*.

După amiazi mai mulți membri ai comitetului au făcut în corpore vizită metropolitului, după aceea au cercetat institutele mai principale, internatul de băieți, cel de fetițe, seminariul și altele.

Seara de cunoștință.

La 8 oare seara s'a întrunit mai tot publicul sosit la o seară de cunoștință în salele hotelului *Univers*, cari au fost de tot indeseuite. Afară de membrii comitetului, în frunte cu președintele *Moldovan*, și afară de blășeni au mai participat la aceasta veselă întrunire o mulțime de domni și dame, dintră cari vî pot enumera în grabă pe următorii :

Vicariul Șimleului *Alimpu Barbulovici*, *Dr. Elefterescu* (București), *Sabin Hodoș*, căpitan (Buc.), *Nicol. Cristea* (Sibiiu), *Onu* (Arad) cu doamna, colonelul *Mihályi*, *Dr. Popp* adv. (Sigetul Marm.).

Din *Orăștie*: *Dr. Erdélyi* cu doamna, *Aurel P. Barcianu*, *Dr. Silviu Moldovan*, *Aug. Nicoară* (Deva), *Bas. Mărginean* (Oravița) cu doamna, *Dr. Stoica* (Abrud), *Dr. Pop-Pecurariu* (Făgăraș), protop. *Macaveiu* (Dicio S. M.).

Din *Brașov*: *Arseniu Vlaicu*, *Dr. Aurel Murășanu*, *Dr. Iosif Blaga*, *Nic. Măneguț* (M. Oșorhei), *Ioan Băbuș* (Bucium), *D. Danilescu* (Buc.), *Pop Hărșianu* (Sibiiu), *Corn. Ardelean* (Arad), *Dr. Florian Mihályi* (Maramurăș).

Din *Sas-Sebeș*: *Sergiu Medean* și *N. Todea*. *Dr. Mesaroș* (Turda), *G. Moroianu* (Săcele), *Iust. Ardelean* (Oradea m.), *G. B. Duică*, *T. L. Albini* (Sibiiu), *Prof. Frățilă* (Bêrlad), *N. Hențu* (Sêliște), prot. *Cutean* (Secădate).

Pentru distracțiunea publicului capela orașenească din Sibiiu a cântat piese naționale. În numele blășenilor dl *Dr. Alesandru Pop*, medic în loc, a salută oaspeții prin niște călduroase cuvinte de bineventare.

Petrecerea a durat până către miezul nopții.

Balcanul în fervere.

Timișoara, 29 August.

Știrile mai proaspete despre evenimentele din peninsula balcanică arată, că liniștea din zilele trecute nu e alt-ceva de cât liniștea ce obicinuește a premerge furtunei. Cătră spuza din Balcani adie deja vântul, și numai un curent ceva mai puternic mai e de lipsă, pentru ca schinteia să sară din spuză și să pună din nou în flacări statele balcanice. Tot astfel a fost preludiul războiului ruso-româno-turc din 1877—78, și așa se pare, că tot astfel de urmări vor avea și cele ce acum se petrec în orientul Europei.

În cele următoare dăm după „Magyarország“ de adi o serie de evenimente, cari vorbesc de sine:

Conjurațiunea din Sofia. (Belgrad, 28 August) Telegramme șifrate sosite aici de la curcuri diplomatice din Sofia raportează, că s'a dat de urma unei conjurațiuni foarte estinse, îndreptată contra principelui Ferdinand. — Dintră conspiratori au deținut într'un suburbii al Sofiei aproape la douăzeci indiviși. Întră acestia e și Tufeciev, unul dintră ucigașii lui Stambulov.

Conspiratorii sunt tot aceia, cari sunt compromiși în afacerea asasinării lui Stambulov și la cari aparțin și numeroși partizani de ai lui Zancov și Caravelov. Diaristul Rizov încă e întră ei.

Principelui Ferdinand i-se descoperise conjurațiunea deja cu câteva zile mai înainte, în urma căreia la sfatul lui Stoilov a părăsit Sofia și s'a mutat la Euxinograd, pentru ca să nu incurgă mijlocit la noiele dispozițiuni ale guvernului, ci să lase lui Stoilov mână liberă. Principele în Euxinograd e în deplină siguranță.

Se lansează fama, că și Zankov și Caravelov ar fi prinși.

La numeroasele telegrame private espedate la Sofia nu vine răspuns, pentru-că oficiul telegrafic din Sofia censurează strașnic toate telegramele cu destinațiunea pentru străinătate, și le și reține chiar. Epistolele sosite la adresa persoanelor suspecte, ori emanate de la acestea cabinetul noir le desface și le nimicește; eventual le decopiază și numai după aceea le espedează mai departe.

În Pirov, care numai prin un mic riuș e despărțit de teritoriul bulgar, eri și adi s'au prezentat la prefectură numeroși refugiați politici bulgari, ale căror nume prefectura le-a insinuat ministerul de interne telegrafice. La prefectură au enarat, că sunt siliți să se refugieze în străinătate ne-mai putând suferi persecuțiunile autorităților bulgare (fiind-că sunt aderenți de ai lui Stambulov.) Nu numai în Sârbia, ci și în România și Turcia și-au căutat mulți inși refugiul.

Refugiații bulgari au fost provăduți cu certificate interinale și lăsați liberi, li-s'a făcut însă cunoscut, că în orașele ori satele de pe lângă frontiera bulgară nu le este permis a petrece.

Agitațiunile macedonene. Gerantul sârbesc din Athena, în tocmai ca și consulul din Uscub și cel din Pristina (orașe macedonene) a trimis guvernului un voluminos raport despre mișcările macedonene, făcut pe baza informațiilor scoase din isvoare grecești demne de încredere.

Raportul accentuează înainte de toate bunele relațiuni dintră Sârbia și Grecia, provenite mai ales în urma ținutei Bulgariei și a evenimentelor din Macedonia.

Revoluțiunea macedoneană nu s'a sfârșit pretutindenea, ci numai în unele regiuni. O parte a insurgenților nu e capabilă să susțină lupta permanentă contra trupelor turcești, fiind-că și-a gătat munițiunea. Deci până va căpeta noue munițiuni s'au retras întră munți, unde nu pot fi urmăriți din partea turcilor. De acolo fac din când în când erupțiuni spre a se provede cu mijloace de trai.

Din Bulgaria sosesc mai în fie-care și cete de câte 20—25 insurgenți, cari pătrund preste graniță în Macedonia prin trecătoare secrete. Acestia — spre a nu fi bătători la ochi — vin a nume în cete mărunte, dar sunt bine provăduți cu arme și cu conducători, și întră munți se împreună în cete mari.

Poporațiunea sârbă și greacă nu prea dă sprigin insurgenților bulgari, ci numai acolo unde e constrinsă, pentru ca astfel să se și mântuiească viața și averea. Majoritatea poporațiunii dă sprigin autorităților turcești, pentru ce apoi e și ocrotită din partea acestora.

Insurgenții se organizează și înarmează pe deplin pentru primăvara viitoare. Armele și munițiunea de pușcă din Bulgaria, o parte e transportată preste muntele Athos.

Insurgenții sunt adunați în munți în număr de aproape 6000, numărul lor însă crește din zi în zi. Sunt întră ei mulți străini, a nume aventurieri (?) rusești. Cei mai mulți dintră conducători sunt oficeri ai armatei bulgare, cari sunt bogat provăduți cu bani și stau în permanentă legătură cu comitetul macedonean din Sofia.

Trupele turcești au prins aproape 200 de insurgenți; pe mulți i-au decapitat ori împușcat deja; numai asupra suditorilor străini n'au adus încă judecată.

Situațiunea e desperată. Guvernului turcesc cu greu îi va succede să supprime revoluțiunea cu mijloace pacifice.

La primăvară probabil că și societățile macedonene grecești și sârbești vor intră în acțiune, când apoi își va lua începutul aiăt de mult temutul războiu orientat.

Lisevici, consulul rusesc din Uscub, a sosit aici. La gară l'a întâmpinat secretariul consulatului rusesc, un membru al guvernului sârbesc și deputațiunea societății macedonene. Lisevici a fost primit în audiență la ministrul de externe sârbesc, unde au conferat foarte mult exclusiv numai asupra evenimentelor din Macedonia.

În onoarea lui Lisevici societatea macedoneană a dat un banchet în hotelul Ruschi-șar.

Prinț grecesc pe tronul bulgar. Conform știrilor confidentiale din Athena, candidarea prințului George pentru tronul bulgar a fost lucru serios, ba cestiunea acestei candidări va ajunge earăși pe tapet în Coppenhaga. Regele Greciei va aștepta în Paris sosirea moștenitorului Nicolae, cu care împreună va merge la Coppenhaga. Regina Greciei împreună cu prințul George de-asemena va merge la Coppenhaga, unde petrece de prezent și văduva țarului Alexandru II. Tot acolo se așteaptă și sosirea țarului Nicolae împreună cu soția sa.

Se crede, că cu aceasta ocaziune se va discuta și candidarea prințului George la tronul bulgar, pe care văduva țarevnă, carea — după cum se știe — dominează și asupra țarului, l'ar vedea foarte bucuroasă pe tronul bulgar. — Credința generală e, că senzaționala întâlnire de nemutenii stă în legătură cu cestiunea orientală, în special cu afacerile bulgare și macedonene. Convenirea confidentială a regelui Alexandru cu regele George în Paris încă se aduce în legătură cu aceasta afacere. — Conjurațiunea plănuită contra principelui Ferdinand probabil că l' va înduplecă la urma urmelor să renunțe la tron în favorul fiului său Boris, cu care apoi mai ușor își vor face socoteala credincioșii sei bulgari.

Austro-Ungaria.

Nunțiul Agliardi. „N. Fr. Presse“ în numărul său de eri declară, că știrea colportată de unele foi despre rechiământarea apropiată a lui Agliardi nu corăspunde adevărului. Dar' ce e mai mult e, că afacerea nunțiului a ajuns într'un atare stadiu al liniștei, în cât Agliardi earăși se poate consacra activității sale de mai înainte. Se vorbește că nunțiul până acum n'a primit nici măcar o atare notă din partea vaticanului, în care cel puțin în treacăt să i-se fi dat să înțeleagă, că are să fie rechiămat. — Frumoasă satisfacție lui Bánffy.

Despre schimbarea ministeriului din Austria se pronunță și „National-Zeitung“ din Berlin, și încă într'un mod care e destul de interesant pentru ca să l' putem pune în vederea cetitorilor nostri. Foaia numită se exprimă cam în următorul chip: „După cea mai mare probabilitate germanii vor lua puțină parte în noua combinațiune, și aceasta mai ales în urma eșirei lui Plener din cabinetul coalițiunii și după ce presidentul Reichsrathului, contele Chlumcky, a refuzat intrarea în noul cabinet. Se vorbește, că pentru germani este rezervat portofoliul ministrului de comerț. În schimb însă cehii își dau toată silința să fie luați în socoteala noilor bărbați. În 18 l. c. contele Ioan Harrach a ținut un discurs despre ne-strămatabila loialitate dinastică a poporului ceh, o aserțiune care nu e tocmai corectă când gândim la vehementa pășire a cehilor tineri în parlament. Se vorbește, că profesorul de universitate Randa va fi fiitorul ministru fără portofoliu, care va reprezenta interesele cehilor, ear' contele Zedtwitz va fi reprezentantul nobililor feudali bohemi în parla-

ment. Că în Galiția se vor întâmplă, și în cel mai scurt timp și în Bohemia, alegeri pentru dietele provinciale, și nu e esclusă probabilitatea, că aceste vor pute să esercite asupra crizei din Viena o anumită influență.“

Aceste sunt noue variațiuni și combinațiuni la obiectul care mai înainte l'au tractat foile liberale din Viena. După ce Nationalzeitung atacă pe contele Hohenwart ajunge la urmă la următoarea conclusiune:

„E sigur, că ministrul-president din 1871 și mai apoi conducătorul clubului german-conservativ a fost pentru germani un aliat periculos. Acuma earăși nu se va guvernă „contra partidelor“, ci regimul va stă „preste partide“. Aceasta are valoare cu deosebire când e vorba de germani, față de cari viitorul ministru-president — după cum se dice — n'are simpatii deosebite. După cum se dice, dînsul nu voește să guverneze nici cu ei nici pentru ei, după o altă versiune enunțiațiunea aceasta ar fi „nici cu ei nici contra lor“. Părerea aceasta din urmă e mai adecuată situațiunii.

Despre un lucru nime nu se poate îndoi, că compatrioții nostri n'au o influență deosebită în afacerile politice, și aceasta se va micșora de sigur și mai mult. Divisiunea germanilor în liberali „conservativi“ sau mai corect dis clericali, pre cum și în naționaliști estremi, n'a fost de natură, ca să le întăriască poziția. Durere numai, că nici în viitoriu șansele nu sunt mai bune pentru dînșii.

Străinătate.

Peșcheșul țarului. (Cettinje, 28 August.) Eri a sosit în portul Antivari corabia Rostow din Cronstadt, aducând pe scama Muntenegrului 30,000 pușci, 15 milioane cartușe, apoi tunuri, dinamit și alte recuisite de războiu. — Toate acestea le capeta Muntenegrul în cinste de la țarul Rusiei.

Atrocități bulgare. (Constantinopol, 28 August.) Din Janicli se raportează, că cete bulgare au comis grozave atrocități contra poporațiunii de acolo. În sferile oficiale de aici faptul acesta a produs cu atât mai mare indignațiune, cu cât gerantul bulgar Dimitrov numai în zilele acestea declarase în cea mai hotărâtă formă, că guvernul bulgar a luat toate dispozițiunile pentru ca cetele bulgare să nu poată trece pe teritoriu turcesc. Consiliul de ministri de eri s'a ocupat foarte intensiv cu întrebarea, că n'ar fi oare consult să între în Rumelia orientală trupe turcești? (aceasta e anecată la Bulgaria. — Red.) La urmă a isbit însă părerea mai moderată a mare-vizirului Said pașa, care a propus, ca întâmplarea de la Janicli să se comunice puterilor pre lângă rugarea: să întrevină în Sofia, pentru ca guvernul bulgar să iee dispozițiunile necesare pentru împedecarea astorfeliu de escese. Dacă întrevinerea puterilor va rămâne fără rezultat, ori dacă vor mai obveni casuri ca cel de la Janicli, guvernul va trimite în Rumelia orientală trupe în număr de ajuns pentru înfrânarea bulgarilor. Despre hotărârea consiliului de ministri a fost imediat încunoștințat și sultanul. — În sferile oficiale se speră la sprigin puterilor din tripla alianță, în special la cel al Austro-Ungariei.

O întâlnire de regi în Paris. (Belgrad, 28 August.) Consulatul sârbesc din Paris a raportat guvernului său telegrafice, că regele Alexandru a cercetat eri pe regele George al Greciei în Paris, pe care până acum Alexandru nu l'a cunoscut. Regele Alexandru întâiu a făcut întrebare, că prim-i-va visita, la ce i-s'a dat răspuns afirmativ. Regele Greciei l'a primit foarte cordial și l'a invitat să-l cerceteze ocașional în rezidența sa la Athena. Visita a durat cam o jumătate de oră. Mai târziu regele George încă a cercetat pe Alexandru.

Fusiunea partidelor sârbești, (Belgrad, 28 August.) Fusiunea radicalilor și a liberalilor e fapt împlinit. Programul în privința aceasta l'au stabilit definitiv Ristici și Pașici.

„Să fim tari.“ (Berlin, 28 August.) Cu ocaziunea revistei militare de la Mainz împăratul Wilhelm a ținut oficerilor o vorbire în carea a dis întră altele și următoarele:

„Gândiți totdeauna la aceea, că în interesul susținerii păcii trebuie să fim tari, și că cu cât vom fi mai tari cu atât mai mult ne vor stimă ceilalți.“

Cronică.

Timișoara, 29 August n.

Ruga din Lugos. Dacă peste tot obișnutele ruge din Banat sunt centrul întâlnirilor vesele, atunci desigur aceasta se poate dice cu mai mare îndreptărire despre ruga din Lugos. Un fel de rendezvous al bănațenilor este aceasta sărbătoare veselă, la care tine să iee parte tiner și bătrân. În 27 a. m. ruga s'a început prin celebrarea unui pompos serviciu divin celebrat de domnul protopresbiter Dr. G. Popovici cu asistența celorlalți domni preoți din loc și a diaconului profesor Dr. Barbu din Caransebeș. La înălțarea serviciului dumnezeesc a contribuit fără îndoială corul lugosienilor, care se află sub distinsa conducere a dlui învățătoriu Vidu.

După masă la ceasurile 4^{1/2} s'a celebrat vecernia. Când apoi protopopul Dr. Popovici a eșit din biserică, la ușă l'a așteptat corul, care a intonat în onorul său „Oltul geme“. De-acî protopopul urmat de o mulțime de lume s'a dus în mijlocul curții bisericești, unde prezentată-i fiind amabila domnișoară Tempea, a deschis partea veselă a rugii.

Petrecerea a ținut până în zori de zi, urmând ca să se continue și în a doua zi. Întră cei prezenți a fost și domnul Profesor Dr. Weigand cu soția, cari urmăreau cu un deosebit interes aceasta petrecere adevărat românească. Domnul Profesor Weigand a petrecut 8 zile în Lugos, fiind oaspele domnului Birescu. După propriile DSale mărturisiri, duce din Lugos cele mai frumoase impresii.

Profesorul Weigand la Caransebeș. Dînic primim scrisori prin cari învățătorii și preoții nostri ne roagă să le spunem când va săi cerceteze domnul dr. Weigand. Înainte de toate ne pare bine de marele interes pe care inteligența noastră o manifestează față de acest savant al apusului. Ceea-ce privește cercetările diferitelor localități românești, domnul Weigand are un plan ficsat; de la Lugos dsa a plecat în 28 August la Caransebeș unde va fi oaspele dlui profesor dr. Barbu, de aci va trece la Mehadia, din Mehadia credem, că va veni la Vêrșeț. Toți aceia cari ar dori să știe mai de aproape despre planul călătoriilor dlui Weigand, vor face bine să se adreseze dlui dr. Barbu la Caransebeș.

Șerpe în stomac. Fiul unui sfêrnariu din Salzburg, se îmbolnăvise greu de stomac. Toate medicamentele ce le beuse nu constatau nici cel mai puțin efect. Pofta de mîncare îi scădea din zi în zi și mereu îi venia să vomzeze. După mari și multe sfortări isbuti în fine să vomzeze — un șerpe. După aceasta s'a vindecat. Șerpale, mare lucru de nu, îl va fi înghițit bînd apă deadreptul din țevu apeductului.

Bandit deținut. În Orosháza o familie întreagă a cădut victimă unei asasinări. Toată încercarea poliției a fost zadarnică. — Făptuitorul nu s'a putut eruă. Abia acum de vre-o câteva zile a putut fi prins ucigașul teribil, el este un neaș maghiar și se numește *Benkő Gábor*. A fost și *gendarm*.

Amăreală „patriotică“ Lui „Erdélyi Hiradó“ i-se scrie din Ciachi-Gârbău, că acolo se înființase anii trecuți o școală ungurească de stat cu un învățătoriu și o învățătoare în nădejdea, că școala va pute să maghiarizeze „Valahimea de pe acolo.“ Dar nădejdea a rămas numai nădejde, căci Românii sunt tot Români și nici măcar unul dintră ei nu și-a pus pînteni la picioare. Corespondentul foaiei ungurești recunoaște însuși, că e păcat de banii cei scumpi, pe cari statul i-a pierdut cu ridicarea acestei școale în speranța maghiarisării, deoarece școala ungurească, cum dice el, nu face nici o ispravă, pe când Românii de-acolo țin o școală confesională cu mai puține cheltuieli, dar totuși frumoasă și regulată.

Foc mare. Ni-se scrie din Beregsău, că acolo niște făptuitori necunoscuți au dat foc unei mari girești de grâu ce aparține învățătorului de acolo E. Andreescu. Gireada ce eră făcută din 900 cruci de grâu, a ars cu totul. Dauna cauzată e considerabilă, fiindcă griada a fost asigurată numai pe jumătate.

Incortelarea studenților români din provincie, pentru școalele din Timișoara în cetate și în suburbiul Fabric. Părintele Vincentiu *Schelegian* ne trimite spre publicare următorul avis: Avînd cunoștință că părintii școlariilor din provincie nefiind destul orientați, își dau pruncii la unele familii cari nu prea îngrijesc de ei, ba unii fără conștiință îi culcă pe perini cumpărate dela cei răposați de morburii lipicioase, de unde urmează, că mulți tineri se bolnăvesc și pălesc în frageda lor tinerețe. Deci spre încungurarea acestor rele — preotul și învățătorul Vincentiu *Schelegian* dela carcerul

tribunalului reg. din Timișoara a primit binevoitoarea însărcinare, ca să sălășluească astfeliiu de școlari la case și familii oneste și sănătoase, apoi din când în când săi cerceteze spre a vedă purtarea și diligența lor în școală și afară de școală. Credem, că prin aceasta se face un bun serviciu și pruncilor și părinților, deci avisăm pre toți cei interesați a se adresă la numitul nostru preot, în *Fabric, strada trei regi, Nr. 30.*

Biserică și școală.

Anunțiu. Înscrierile în școala norm. gr. cat. română orădană pe anul școl. 1895/6 se vor țină de la 1-a până la 8-a ziua a luni Septembrie, ear' în a 9-a cu chiămarea Spiritului sânt (Veni Sancte) se vor începe prelegerile regulate. Esamenenele private ori de corecțiune se vor țină tot în zilele de înscriere.

Aceasta cu onoare se recomandă în atențiunea stim. public interesat, pre cum și stim. părinți, cari au intențiune de a-și înscrie pruncii la aceasta școală.

Școala, grație Escelenței Sale Domnului Episcop Mihail Pavel, constă din un edificiu pompos cu etagiu, cuprîndînd în sine 4 sale de învățămînt, pre cum și locuințele respectiviilor învățători.

Elevii celor 4 clase sunt împărțiți prin doi învățători în două sale, a nume I-a și a II-a în una, a III-a și IV-a cl. în alta sală. Aceste două sale sunt arangiate și ajustate așa, în cât cu tot dreptul și în toată privința pot servi de model.

Limba de propunere preste tot e cea română. Însă — fiindcă școala încă din timpuri vechi își are destinațiunea de a pregăti elevii pentru școale medii (gimnasiale, reale), ear' gimnasiul din loc e maghiar, apoi și prin lege fiind constrînși — se pune pond oareșicare mai mare în oara sa și pe limba maghiară, cu deosebire în clasele superioare (III și IV).

Renumerele, care caracterizează deja din timpuri vechi școala norm. gr. cat. rom. orădană, se confirmă din destul mai vîrtos de cătră tineri, cari absolvînd clasa IV-a, trec apoi de unii din cei mai buni studenți români în gimnasiu?

Fie-care elev are a se prezentă la înscriere cu părintele său ori cu concredutul aceluia, avînd de a dovedi, că pruncul este vaccinat (oltuit) de nou, ori ba?

Tot cu ocaziunea înscrierii vor primi părinții informațiuni și îndrumări cu privire la încortelarea pruncilor de la respectivii învățători.

Oradea-mare, 24 August 1895.

Directiunea.

Înscrierile la seminariul diecesan din Arad atît în despartămîntul preparandial, cât și în cel teologic pentru anul școlastic 1895—96 se vor efectui în zilele: 2, 3 și 4 Septembrie calendarul nou, anul curent în oarele de la 8—11 înainte de amiazi. În aceleași zile în oarele de la 3—6 după amiazi se vor țină esamenenele de repetițiune și supletorie cu elevii îndreptățiți la acestea după regulamentul institutului; ear' Joi în 5 Septembrie n. se vor începe prelegerile.

Școala de fete din Șimlău-Silvaniei. *Avis.* Am onoare a notifică părinților interesați, că înscrierile pentru anul școlastic 1895/6 în școala de fete a „Reuniunii femeilor române sêlagene“ se vor face în 2, 3 și 4 Septembrie, ear' prelegerile regulate și vor luă începutul în 9 Septembrie a. c. st. n.

La înscriere pentru fie-care elevă trebuie solvit 4 fl. ca didactru.

Directiunea școalei s'a îngrijit de cuartire bune, deci, cei-ce încă nu au cuartire se pot adresă — în aceasta privință — la subscrisul, verbal sau în scris.

Șimlău, la 26 August n.

Andrei Cosma m. p.
directorul școalei.

Literatură, artă și știință.

În editura librăriei H. Steinberg în București au apărut: *Eserciii gradate de gramatică și compozițiuni* (sintaxă, compozițiuni, transformări, scrisori, contracte, etc.), întocmite conform noiei programe pentru usul școalelor primare: IV urbană și IV și V rurale, și *Eserciii gradate de gramatică* (etimologie, ortografie, și scrisori familiare), întocmite conform noiei programe pentru usul școalelor primare: III urbană și III și IV rurale de A. Lupu-Antonescu, profesor de limba română la școala normală „Carol I“ din București, licențiat în litere. Această carte a fost aprobată de Ministerul instrucițiunii publice și al cultelor, la concursul de cărți didactice din 15 Maiu 1895, cu ordinul No. 8966 din 7 Iulie 1895. Seria A. — Prețul celei dintăiu 70 bani ear' al celeilalte 60 bani.

Literatura populară. În editura librăriei *Nicolae I. Ciurcu* în Brașov au apărut următoarele broșuri: *Vêrful cu dor*, legendă, de *Carmen Sylva*; *Stefanița Vodă* și *Radu Colomfirescu*, balade, de *Vasilie Alexandri*; *Ghiță cătănușă*, baladă, de *N. D. Popescu*; *Soacra cu trei nurori*, poveste, de *I. Creangă*; *Capra cu trei ieși*, poveste, de *I. Creangă*; *Codreana Sânziciana*, poveste, de *M. Pompiliu*; *Gruia lui Novac*, legendă populară, — fie-care broșură costă câte 6 cruceri; *Corbea haiducul*, baladă, 5 cruceri; *La tîrg* (din pășăniile unui cioban), povestire de *I. C. Panțu*, 8 cruceri, și *Ileana Cosanzeana*, poveste, de *M. P.*, 15 cruceri.

Tot în editura librăriei *Ciurcu* se află de vîndare „A doua carte pentru deprinderea limbii maghiare în școalele populare române“ compusă pe basa planului ministerial de învățămînt, de *Francisc Kóós*, insp. școl. în pens., și *Vasilie Goldiș* prof. gimn., — prețul 25 cruceri.

Familia, foaie beletristică socială, ese în fie-care Duminecă sub direcțiunea lui *Iosif Vulcan* în Oradea-mare. Numărul 33 al anului XXXI are următorul sumariu: *Dr. Victor Babeș*. — *Dina lacului* (poesie) de *Emiliu Sabo*. — (Mama lui cea frumoasă (novelă originală) de *Aurelia Păcățan-Rubenescu*. — *Bunicul fost-a-fost*, (comedie într'un act de *H. Murger*) loc. de *N. A. Bogdan*. — *Despre bături*, de *A. S.* — *Poesii populare* culesse de *T. Bocancea*. — *Cugetări și maxime*. — *Salon: Băile Vulcana* — în România — de *Selagianul*. — *Literatură și arte*. — *Teatru și musică*. — *Biserică și școală*. — *Ce e nou?* — *Oglinda lumii*. — *Higienă*. — *Ilustrațiuni*: *Dr. Victor Babeș*. — *Secretul*.

Feliurimi.

Carierea unui milionariu. Averea lui *Leither*, unul dintră cei mai bogați locuitori ai Londrei, se urcă la 50 milioane flor. Omul acesta și-a început cariera cu 10 cr. și cu o scrisoare recomandatoare. Într'o zi s'a prezentat cu scrisoarea la adresatul — *John Farwell* —, care a cetit'o, împăturat'o, a dat din umeri și a răspuns:

— Îmi pare foarte rău, toate locurile sunt ocupate, nu-ți pot dă de lucru.

Tinêrul însă nu s'a lăsat respins așa numai cu una cu două.

— Așa? — dîse el — nu-mi poți dă de lucru? Dar' eu pot. Așa ved, că ferestrele ți sunt infernal de murdare. Se vede, că nu ai pe nimenea, care să țină curățenie aici. Dacă-mi plătești, le voi spală eu.

Așa a și făcut. A spălat toate ferestrele cancelariei, apoi s'a prezentat de nou la *Farwell*,

— Te rog să-mi plătești simbria pentru lucrul ce ți-l'am făcut.

— Simbria? Știi ce? Șeși coala la masa ceea de scris. Un astfeliiu de om poate să facă bune servicii în cancelaria mea.

După șeșe an spălătoriu de feresti a ajuns să fie companionul lui *Farwell*, ear' astăzi dispune de avere de preste 50 milioane. (t.)

Serviciul telegrafic al țării „Dreptate“

Blașiu, 28 August n.

Adunarea „Asociațiunii“.

Ședința II se deschide la oară 10^{3/4}. Publicul tot așa de numeros și ales, ca și eri. Se cetește și verifică procesul ședinței de eri. Se ceteșc telegrame de salutare de la *Miron Romanul*, *George Pop de Băsesci*, din *Bistrița*, *Șimleu*, *Năsêud*, *Reghin*, *Ecica*, *Mehadia* (Dr. *Vuia*), *Deva* (femeile române), *Brașov* și altele.

Se anunță noi membri ordinari și unul pe vieată, *Ioan Istrate*, econom (Cenada).

Comisiunea esmisă pentru revederea raportului, raportează prin *Dr. Vas. Hossu*, rector al internatului de băieți. Se constată că școala „Asociațiunii“ se poate acum susține și fără îngreunarea budgetului „Asociațiunii“. Averea „Asociațiunii“ s'a sporit din colecte întră membri. Se salută interesul manifestat de tinerime.

Blașiu, 29 Aug. 8 ore 20 min.

Ședința s'a continuat după amiazi. S'au revisuit statutele și s'a reales comitetul cu puțină schimbare. Pentru locul ținerii proximei adunări s'a defipt *Lugosiu*. Profesorul *Dr. Weigand* a fost proclamat de membru onorariu.

La balul foarte cercetat a fost în frumos număr reprezentat costumul național.

La prânzul dat de *Metropolitul* în residență, au fost invitați toți reprezentanții țării române.

Invitare la abonament.

Începând cu 1 Iuliu st. v. prețul de abonament al ziarului „Dreptatea” s'a redus de la 12 fl. la 10 fl. pe an.

Astfeluși menținând ținuta noastră cea vechiă, calmă, solidă și obiectivă întru toate, susținând toate legăturile noastre cari până acum ni-au făcut posibil de a da în mâna cetitorilor ziarul celor mai proaspete informațiuni, vom face acum, ca ziarul nostru să fie și cel mai eficient cel mai ușor de abonat.

Cât despre timpul apariției, »Dreptatea« va apăre și mai departe în fie-care zi de lucru la amiadi.

După acestea invităm la abonament cu următoarele prețuri:

Pentru monarhia :

Abonamentul anual costă	fl. 10—
„ semestral	5—
„ treilunar	2.50
„ lunar	0.85

Pentru România și străinătate :

Abonamentul anual costă	Frci 37—
„ semestral	18.50

Abonații vechi sunt rugați a se provoca la numărul sub care au primit până acum foaia, ori să lipească adresa pe cuponul mandatului.

Abonații noi sunt rugați a scrie adresa corect și legibil.

Abonamentele se fac mai cu înlesnire prin mandate postale. Domnii abonați sunt rugați a însemna pe cuponul mandatului timpul pentru care trimit abonamentul.

Amintim și la acest loc, că ziarul nostru se va trimite numai acelor abonați, cari au solvit înainte abonamentul și numai pre acel timp pre care au solvit.

Abonamentele se trimit la adresa administrațiunei ziarului „Dreptatea” în Timișoara, (Temesvár, Zápolyagasse,) Nr. 41.

Redacțiunea și Administrațiunea ziarului „Dreptatea“.

Bursa de Budapesta din 27 August 1895.

Datoriă de stat :

Moneta de aur ung. 100, 500, 1000 (sc. de d.)	5 ⁰ / ₁₀₀	123.50
„ „ „ 10.000	4 ⁰ / ₁₀₀	—
„ „ „ coroane ung.	4 ⁰ / ₁₀₀	99.50
Obl. căilor fer. orient. 1876	5 ⁰ / ₁₀₀	126.75
„ „ „ de stat, 1889, aur.	4 ¹ / ₂	129.—
„ „ „ „ arg.	4 ¹ / ₂	101.75
Obl. cu premii ung., din 1870, 100 fl. buc.	5 ⁰ / ₁₀₀	140.50
„ „ „ „ 50	5 ⁰ / ₁₀₀	140.—
Obl. de desdaun. regal., am., ung. (sc. de d.)	4 ¹ / ₂	100.75
„ „ „ „ croate	4 ¹ / ₂	102.50
Bonuri rur. ung.	4 ⁰ / ₁₀₀	96.25
„ „ „ „ croate	4 ⁰ / ₁₀₀	97.—
Obl. regul. Tisei (Seghedin)	4 ⁰ / ₁₀₀	143.75
„ hipot. croate, 100	5 ⁰ / ₁₀₀	—
Asemnatele cas. de stat. 6 luni 100	—	—
Datoria de stat. com., hârtia, Mai-Oct.	4 ² / ₁₀₀	98.75
„ „ „ „ Febr.-Aug.	4 ² / ₁₀₀	98.75
„ „ „ „ arg. Jan.-Jul.	4 ² / ₁₀₀	98.50
„ „ „ „ Apr.-Nov.	4 ² / ₁₀₀	98.50
Moneta de aur austr. (sc. de d.)	4 ⁰ / ₁₀₀	122.50
„ „ „ „ în coroane	—	98.50
Datoria de stat austr. 1854. 250 fl.	4 ⁰ / ₁₀₀	149.—
„ „ „ „ 1860. 500	5 ⁰ / ₁₀₀	147.50
„ „ „ „ 1860. 100	5 ⁰ / ₁₀₀	168.25
„ „ „ „ 1864. 100	—	192.—
„ „ „ „ 1864. 50	—	198.—
Obl. oraș. Budapesta 1890	4 ¹ / ₂	100.15
Obl. c. fr. bulg.	6 ⁰ / ₁₀₀	122.—
„ cu prem. serb. 100 fr.	3 ⁰ / ₁₀₀	40.—
„ „ „ „ (stamp. austr.)	3 ⁰ / ₁₀₀	40.75
„ soc. p. reg. Temes-Bega	5 ⁰ / ₁₀₀	140.—

Bance.

Banca anglo-austriacă 120	170.—
„ pe acții Budapestană 100	129.50
„ a capitalei I emis. 100	98.—
„ „ Hermes“ întreprind. de bani 200	—
Banca de credit fumană 80	126.50
„ „ „ gen. ung. 200	—
„ „ „ din 15 Iuliu	435.75
„ „ „ pe acții Budast. 50	55.—
„ „ „ austriacă 160	—
„ „ „ din 4 Iuliu	351.50
„ industrială I ung. 150	197.—
„ „ și comerc. ung. 100	112.50
„ „ „ din 15 Iuliu	—
„ „ „ croat-slavon. 100	116.—
„ de credit ung. 200	—
„ „ „ vechiă 100	241.25
„ „ „ II emis. 15 Iuliu	1132.—
„ comercială ung. pestană 500	—
„ com. și industr. bpestană 100	590.—
„ de credit fonciar centrală 500	—
„ croată de escompt 200	—
„ de escompt și zaraflă ung. 400 K.	—
„ „ „ 15 Iuliu	259.—
„ „ „ austro-ungară 600	1000.—
„ „ „ Unio“ 200	—

Monede.

Galbenul ces. și reg. tesc.	5.95
„ „ „ verig.	5.92
„ „ „ austr.-ung. de 8 fl.	9.93
„ „ „ de 20 franci	9.93
30 marce	12.25
Lira de aur turcească	—
Argintul austr. și ung.	—
100 marce germ. în papir	61.25
„ „ „ de bancă pr. 31 Iunie	—

Serisuri fonciare.

Albina“, inst. de econ 5 ⁰ / ₁₀₀	100.76
Banca civ. de credit Arad 5 ⁰ / ₁₀₀ 40 ani	101.—
„ „ „ „ 5 ⁰ / ₁₀₀	101.—
„ „ „ „ 5 ¹ / ₂	100.50
„ de credit ardeleană 5 ⁰ / ₁₀₀	101.—
„ „ „ „ 4 ¹ / ₂ 40 ani	99.—
„ „ „ „ 4 ¹ / ₂ 50 ani	98.50
„ credit fonc. din Sibiu 5 ⁰ / ₁₀₀	103.25
„ „ „ „ 5 ⁰ / ₁₀₀	—
„ „ „ „ 6 ⁰ / ₁₀₀	—
„ „ „ „ 4 ¹ / ₂ em. VI.	100.50
„ gen. din Sibiu 110 5 ⁰ / ₁₀₀ 31.3 ani	—
„ „ „ „ 106 5 ⁰ / ₁₀₀ 40 ani	—
„ „ „ „ III emis 5 ⁰ / ₁₀₀	102.25
„ „ „ „ IV emis. 4 ¹ / ₂	100.50
„ I. de credit din Timișoara 5 ⁰ / ₁₀₀	102.—
„ I. „ „ „ 4 ¹ / ₂	99.50
Împrumut. băncii ung. hipotec. 4 ⁰ / ₁₀₀	128.50

Licitațiune minuendă.

Pe baza încuviințării Venerabilului Consistoriu diecesan ddto 20 Maiu a. c. Nr. 371 și ddto 17 Iuliu a. c. Nr. 2047 B., se escrie licitațiune minuendă pentru edificarea de nou a salei de învățământ și a bisericei din comuna Apadia.

Prețul de esclamare la edificarea salei de învățământ e 937 fl. 03 cr., ear' prețul de esclamare la edificarea de nou a bisericei e 7507 fl. 99 cr.

Licitațiunea se va ține în 27 August — 8 Septembrie a. c., la 10 oare a. m., în cancelaria oficiului parochial din Apadia.

Reflectanții vor ave a depune la începutul licitațiunei 10⁰/₁₀₀ vadiu în bani gata sau în hârtii de vaioare.

Planurile și specificațiunile de spese și măsuri se pot vedè ori-când la oficiul parochial gr. or. rom. din Apadia p. u. Delinești.

Se vor admite ca licitanți numai oameni probați de omenie și esperti.

Apadia, în 11/23 August 1895.

Nicolae Cornean, Ioan Trandafir,
preot, președ. comit. paroch. not. com. paroch.
94 (3-3)

Întemeiat la 1887.

„VICTORIA“

Întemeiat la 1887.

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMÍI, SOCIETATE PE ACȚII.

Sediul: **ARAD**, casa proprie, calea Archiducelui Iosif Nr. 2.

Capital de acții: fl. 300.000. Fond de rezervă: fl. 80.000.

Depuneri: fl. 800.000; Circulațiua anuală: fl. 10,000.000.

Primește depuneri spre fructificare, după cari solvește 5⁰/₁₀₀ interese, fără privire la terminul de abdicere.

Darea de venit după interese încă o solvește institutul separat.

După starea cassei, depuneri până la 1000 fl. se restituiesc îndată la prezentarea libelului, fără abdicere.

Depuneri se pot face și ridică și prin poștă și se efectuesc momentan după sosirea comandei.

Direcțiunea institutului.